

Sylwester Skompski 1928–2018

6 września 2018 r. zmarł doc. dr Sylwester Skompski – wieloletni pracownik Państwowego Instytutu Geologicznego, koordynator *Szczegółowej Mapy Geologicznej Polski w skali 1:50 000*, znawca czwartorzędowej fauny kopalnych bezkręgowców, członek Komitetu Badań Czwartorzędu PAN, nasz kolega i przyjaciel. Sylwek był z nami w instytucie „od zawsze”, tj. od 1955 r., aż do swojej emerytury w 1998 r., a nawet później. Przez wszystkie te lata wiódł stabilne i pełne satysfakcji życie zawodowe, realizując wiele istotnych zadań geologicznych.

Sylwester Skompski urodził się w 1928 r. w Ślesinie k. Konina, gdzie w okresie międzywojennym spędził dzieciństwo i lata szkoły powszechnej. W czasie II wojny światowej Wielkopolska została włączona do III Rzeszy, co boleśnie odczuli jej mieszkańcy, a zwłaszcza dzieci i młodzież. Zgodnie z planami niemieckich okupantów polskie dzieci, które ukończyły 14 lat, zostały pozbawione możliwości dalszej nauki w szkołach średnich i były zsyłane do przymusowych prac fizycznych. Taki los spotkał również Sylwka.

Po zakończeniu wojny przyszła pora, by nadrobić stracony czas i poszukać właściwego dla siebie miejsca w życiu. Sylwek podjął wtedy naukę w Gimnazjum i Liceum Ogólnokształcącym w Koninie, gdzie w 1949 r. zdał egzamin maturalny. Bezpośrednio po maturze został zatrudniony jako szkolny nauczyciel w Sławęcinnie k. Ślesina, gdzie uzyskał też kolejne świadectwo maturalne w Liceum Pedagogicznym. Po rocznej pracy z dziećmi i młodzieżą, podczas której zdobył cenne doświadczenia pedagogiczne, zdał egzamin na studia geologiczne w Poznaniu.

W wyniku reorganizacji systemu oświaty, na Uniwersytecie Warszawskim utworzono Wydział Geologii z nowym, bogatym programem, dostosowanym do potrzeb ówczesnej gospodarki państwowej. W ramach tego programu w 1952 r. zostały przeniesione do Warszawy, wraz ze studentami i kadrami pedagogicznymi, zakłady geologiczne z uniwersytetów w Poznaniu i Toruniu. W ten sposób Sylwek znalazł się na drugim roku studiów w jednym z nowo wydzielonych zakładów Wydziału Geologii UW w Warszawie. Był to Zakład Geologii Czwartorzędu, prowadzony przez prof. Stefana Zbigniewa Różyckiego.

W 1955 r. Sylwester odebrał dyplom ukończenia studiów i rozpoczął pracę w Instytucie Geologicznym w Warszawie. Jednym z ważniejszych zadań badawczych, rozpoczynanych wówczas przez ten instytut, było rozpoznanie budowy geologicznej Polski przez wykonanie arkuszy *Szczegółowej Mapy Geologicznej Polski w skali 1:50 000*. Po studiach u prof. Różyckiego geolodzy czwartorzędu byli przygotowani do tego zadania, gdyż ich prace dyplomowe obejmowały wykonywanie właśnie takich arkuszy. Jednym z istotnych elementów tej pracy było powierzchniowe kartowanie terenowe.

Praca dyplomowa Sylwka obejmowała obszar w rejonie Zakroczymia nad Wisłą, dlatego też z całym zaangażowaniem włączył się w prace kartograficzne w instytucie. W ciągu całego okresu zatrudnienia wykonał samodzielnie lub ze współautorami 18 arkuszy *Szczegółowej Mapy Geo-*

Ryc. 1. Sylwester Skompski na spacerze w parku Arkadia w Warszawie – 2016 r. Fot. S. Skompski

logicznej Polski w skali 1:50 000 oraz 2 arkusze *Mapy Geologicznej Polski w skali 1:200 000*. Arkusze SMGP, obejmujące średnio ponad 300 km² obszaru, wykonywał w różnych rejonach kraju – na Mazowszu, ziemi lubuskiej, Pobrzeżu Kaszubskim i Wysoczyźnie Piotrkowskiej, natomiast arkusze MGP w Słubicach nad Odrą i Płocku.

W latach 1974–1992 pełnił w Państwowym Instytucie Geologicznym funkcję kierownika Pracowni Szczegółowych Zdjęć i Map Geologicznych Polski Północno-Zachodniej. Wykonywanie szczegółowych map geologicznych dostarczało wielu nowych danych, umożliwiających rozpoznanie, przeważnie nieznaną dotąd, budowy geologicznej badanych obszarów. Na bazie otrzymanych danych Sylwester Skompski napisał pracę doktorską pt. *Stratygrafia osadów czwartorzędowych wschodniej części Kotliny Płockiej*, za którą otrzymał trzecią nagrodę im. Karola Bogdanowicza. Ponadto opublikował ok. 130 prac naukowych, wśród których znajdują się podręczniki, opracowania syntetyczne, regionalne, metodyczne, kartograficzne, surowcowe, geomorfologiczne, paleontologiczne i inne. Jednym z jego ważniejszych osiągnięć było opublikowanie

informacji o 9 nowych stanowiskach osadów interglacialnych.

Doktor Sylwester Skompski interesował się także fauną czwartorzędową, początkowo mięczaków, a następnie również innych grup zwierzęcych (ryb, chrząszczy, wioślarek i gryzoni), umożliwiających określenie pozycji stratygraficznej oraz środowiska sedimentacyjnego badanych osadów. W miarę postępu prac zebrał liczną kolekcję szczątków zwierzęcych z ponad 50 stanowisk, z których część opracował i opublikował, m.in. w wyróżnionej Nagrodą Rektora Uniwersytetu Warszawskiego, syntetycznej, kartograficzno-stratygraficznej książce pt. *Fauna czwartorzędowa Polski – Bezkręgowce* oraz w *Atlasie Fauny Czwartorzędowej*.

Niestety, duża część zbiorów, ze względu na brak czasu, pozostała jeszcze do opracowania. Opisana fauna została częściowo przekazana do Muzeum Geologicznego PIG, znacznie wzbogacając zbiory bezkręgowej fauny czwartorzędowej.

Obok kartograficznych prac planowych, Sylwek zajmował się też działalnością pozaplanową, rozwijając własne zainteresowania. Obejmowały one pasje fotograficzne, użyteczne w pracach geologicznych zarówno w terenie, jak też przy opracowywaniu okazów, rozwijane w Kole Fotoamatorów instytutu. Zajmował się również popularyzacją międzynarodowego języka esperanto, co doprowadziło do zorganizowania na terenie instytutu Koła Esperantystów z Sylwkiem jako przewodniczącym oraz wydania przez PIG 2 tomów (tom 3 i 4) czasopisma *Geologia Internacja*.

W latach 1985–1995 Sylwek prowadził również prace dydaktyczne – ćwiczenia terenowe w Technikum Geologicznym oraz wykłady i ćwiczenia na Uniwersytecie Warszawskim. Równocześnie uczestniczył w pracach Komitetu Redakcyjnego *Przeglądu Geologicznego*, a od 1978 r. był członkiem Komitetu Badań Czwartorzędu PAN oraz Koordynatorem SMGP w skali 1:50 000 – rejon Wielkopolski.

Miałam okazję współpracować z Sylwkiem przy okazji realizacji arkusza Słubice SMGP w skali 1:50 000 oraz, w ostatnich latach przed emeryturą, arkuszy Nowe Miasto n. Pilicą i Białobrzegi. Napisaliśmy także wspólnie publikację dotyczącą pogranicza Kotliny Płockiej i Warszawskiej.

Po przejściu na emeryturę Sylwester Skompski w dalszym ciągu pragnął opracowywać swoje bogate zbiory fauny czwartorzędowej, kolekcjonowane przez wiele lat pracy w instytucie, i przekazać je do Muzeum Geologicznego PIG. Niestety, uniemożliwiła mu to postępująca choroba. Nieopracowane zbiory doc. dr. Sylwestra Skompskiego, pozbawione jego autorskiej opieki, uległy zniszczeniu, co jest wielką stratą dla geologii.

W ciągu swej pracy w Państwowym Instytucie Geologicznym doc. dr Sylwester Skompski dał się poznać jako wspaniały, doświadczony kolega o życzliwym usposobieniu, które przysparzało Mu ogólnej sympatii otoczenia.

Aurelia Makowska
emerytowany pracownik
Państwowego Instytutu Geologicznego
Państwowego Instytutu Badawczego